

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82682,Zakrzewski-Janusz-Andrzej.html>
2021-12-09, 08:27

Zakrzewski Janusz Andrzej

ZAKRZEWSKI Janusz Andrzej (23 VII 1932, Kraków – 26 X 2008, Warszawa), fizyk. Pochodził z rodziny urzędniczej, był synem Adama, prawnika, dyrektora Pracowni Konserwacji Zabytków, i Reginy Bogdani.

Uczył się w gimnazjum w Warszawie, a potem w Zakopanem, gdzie zdał maturę. Studiował fizykę w 1951–57 w UW i specjalizował się w fizyce cząstek elementarnych. Wtedy, parę lat po odkryciu w Warszawie hiperjader przez M. Danysza i J. Pniewskiego, ta dziedzina stanowiła front badań. Z. brał udział w pracach zespołu Danysza, m.in. w niezwykle dokładnym wyznaczeniu masy hiperonu lambda. W 1958 wyjechał do Bristolu, do laboratorium Cecila F. Powella, uważanego wówczas za jeden z najlepszych na świecie ośrodków fizyki cząstek. Został tam współodkrywcą tzw. ciężkich hiperjader i w 1961 uzyskał doktorat.

Po powrocie do Warszawy brał nadal udział w badaniach produkcji i rozpadów hiperjader, był współodkrywcą, m.in. z Danyszem i Pniewskim, hiperjądra podwójnego, zawierającego dwa hiperony lambda zamiast dwóch neutronów. Pierwszy podał poprawną interpretację odkrytego w emulsji fotograficznej skomplikowanego obrazu „gwiazdy” powstałej przy rozpadach obu tych hiperonów. Uważał to za swoje największe osiągnięcie.

Kiedy technika emulsji zaczęła ustępować innym, wydajniejszym metodom detekcji cząstek, Z. rozpoczął ze swym zespołem prace z zastosowaniem komór i liczników. Podczas pobytu naukowego w Organisation Européenne pour la Recherche Nucléaire (CERN) w Genewie brał udział w poszukiwaniach bozonów pośredniczących w oddziaływaniach słabych i był współautorem pracy *Współpracy UA2*, dokumentującej odkrycie bozonu Z-zero. Od połowy lat 80. organizował i animował współpracę

polskich fizyków z ośrodkiem DESY w Hamburgu.
Prowadzone tam badania są źródłem cennych danych o strukturze nukleonów.

Z. miał wybitne osiągnięcia w fizyce, ale był także wybitnym dydaktykiem. Był współautorem (z Andrzejem K. Wróblewskim) nowatorskiego podręcznika *Wstęp do fizyki* (tomy wyd. w latach 1976, 1989, 1991). Pełnił odpowiedzialne funkcje: dziekana wydziału fizyki UW (1972–75), prorektora UW (1981–82) i prezesa Polskiego Tow. Fizycznego 1987–91). Był członkiem PAN i PAU.

J. Pniewski: *Wspomnienia autobiograficzne*, KHNiT 1988, nr 2;
A.K. Wróblewski: *Janusz Zakrzewski (1932–2008)*, „Rocznik PAU 2008/09”, Kraków 2009.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)